

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์เราจะอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุข ร่มเย็น หรือทำงานร่วมกันให้บรรลุผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมียึดเหนี่ยวให้ทุกคนคิดและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและทุกคนถึงพอใจร่วมกัน สิ่งนั้นเรียกว่า “ความดี” กล่าวคือ การคิดดี พูดดี ทำดี ซึ่งหากมีในบุคคลใดสังคมใดแล้ว บุคคลนั้นสังคมนั้นอาจเรียกได้ว่ามี “คุณธรรมจริยธรรม” อันจะนำมาซึ่งคุณประโยชน์ส่วนตนและสังคมส่วนรวม เพราะความเจริญก้าวหน้าของสังคมตั้งแต่ระดับเล็กสุด คือ ครอบครัว ชุมชน จนกระทั่งถึงระดับใหญ่สุดคือประเทศชาติจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติในทุกระดับชั้น มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นเครื่องหล่อหลอมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ มีแรงผลักดันในการพัฒนาประเทศ สามารถเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม ขณะเดียวกันองค์การระดับต่าง ๆ ผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งสมาชิกในองค์การจำเป็นต้องมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อเป็นหลักในการดำรงพฤติกรรมในการครองตน ครองคนและครองงาน อันจะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สถาพร วิชัยรัมย์, 2564 : 1)

รัฐบาลโดยการนำของ ฯพณฯ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมได้ระบุไว้ว่า การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยรัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยม และวัฒนธรรมที่ดี รวมทั้งการทำนุบำรุงศาสนาการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมไทยและการยอมรับประเพณีวัฒนธรรมที่ดีที่มีความหลากหลาย เพื่อสร้างสังคมให้มีคุณภาพ คุณธรรม และอยู่ร่วมกัน ได้อย่างมีความสุข โดยส่งเสริมให้ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม กตัญญู ความซื่อสัตย์ การมีวินัย เคารพกฎหมาย มีจิตสาธารณะและการมีส่วนร่วมทำประโยชน์ให้ประเทศ และเป็นพลเมืองที่ดีโดยส่งเสริมให้สถาบันการศึกษา ภาคประชาสังคม และชุมชนเป็นฐานในการบ่มเพาะ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาล ให้สื่อมีบทบาทกระตุ้นและสร้างความตระหนักในค่านิยมที่ดี รวมถึงผลิตสื่อที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบ และเปิดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ (ประยุทธ์ จันทร์โอชา, 2562 : 5)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนามุ่งเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนด

วัตถุประสงค์วางรากฐานให้คนไทยเป็นคนที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดี มีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจน เป็นคนเก่ง ที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 63) โดยได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ได้กำหนดตัวชี้วัด คือ ประชากรอายุ 13 ปีขึ้นไป มีกิจกรรมการปฏิบัติตนที่สะท้อนการมีคุณธรรม จริยธรรม เพิ่มขึ้น ในส่วนของแนวทางการพัฒนา กำหนดไว้กล่าวคือ ปรับเปลี่ยนค่านิยมคนไทยให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยกำหนดไว้ 6 แนวทาง คือ 1) ส่งเสริมการเลี้ยงดูในครอบครัวที่เน้นการฝึกเด็กให้รู้จักการพึ่งพาตัวเอง มีความซื่อสัตย์ มีวินัย มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ในรูปแบบของกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวัน และให้พ่อแม่ หรือผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดี ให้เด็กสามารถเรียนรู้และยึดถือเป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต 2) ส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้การสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ความมีวินัย จิตสาธารณะ รวมทั้งเร่งสร้างสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบสถานศึกษาให้ปลอดจากอบายมุขอย่างจริงจัง 3) ปรับวิธีการเผยแพร่หลักศาสนาให้มุ่งชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตตามหลักธรรมคำสอนที่เข้าใจง่าย สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นำไปสู่การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดระเบียบทางสังคม และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ละเว้นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานในสังคม 5) จัดสรรเวลาและพื้นที่ ออกอากาศให้แก่สื่อสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีโดยเฉพาะในช่วงเวลาที่มีผู้ชมมากที่สุด และส่งเสริมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาท สิทธิ และหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดี และ 6) ผลักดันให้มีการนำวัฒนธรรมการทำงานที่พึงประสงค์ไปใช้ปฏิบัติจนให้เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของคนในสังคมไทย อาทิ การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การทำงานเป็นทีม การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การทำงานอย่างกระตือรือร้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 66, 67)

จะเห็นได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม นับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกสาขาวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ที่ยิ่งกว่านั้นก็คือการขาดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในส่วนบุคคลและในวิชาชีพ อาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ คุณธรรมและจริยธรรมอันดีงามของคนไทยของเรากำลังจะถูกกลืนหายไป ปัญหาสังคมตามมาอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ได้รับวัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามาพร้อมกับความเจริญทางด้านเทคโนโลยี โดยขาด

การพิจารณาไตร่ตรอง ประกอบกับการไม่เป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลในสังคม ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียน อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ รักเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีจิตใจเป็นกลาง (พระมหานันท องค์กรสิริ, 2561 : 81)

อย่างไรก็ตาม พระมหานันท องค์กรสิริ (2561 : 81) ได้เน้นย้ำไว้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจะให้ได้ผลอย่างจริงจังนั้น ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้ เป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืนสู่การปฏิรูปการศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญในสังคมที่จะนำความสุขสงบและความและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อคนในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมแล้ว จิตใจก็ย่อมสูงส่ง มีความสะอาด และสว่างในจิตใจ จะทำการงานใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่มีคุณค่ามีประโยชน์ และสร้างสรรค์คุณงามความดี อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติสืบไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 6-9) ได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในนโยบายที่ 2 พัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยมีประเด็นกลยุทธ์ ข้อ 2 กล่าวคือ พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติและเป็นพลเมืองโลกที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม มีเป้าประสงค์ คือ ผู้เรียนทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม ออบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม กำหนดประเด็นกลยุทธ์ คือ พัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติและพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยตัวชี้วัดที่สำคัญ 4 ตัวชี้วัด คือ 1) ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ร้อยละของผู้เรียนที่มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม 3) ร้อยละของสถานศึกษาที่ปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี

พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม และ 4) ร้อยละของสถานศึกษาที่น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กำหนดให้ใช้แนวทางการดำเนินการ 2 คือ 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรักในสถาบันหลักของชาติ ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม และ 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนด

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2556 : 22) ได้รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านหนองซ้องในรอบสาม พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 93.10 (ได้คะแนน 9.31 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน) แยกเป็นผู้เรียน ร้อยละ 91 มีวินัย มีความรับผิดชอบ เนื่องจากมาโรงเรียนทันเวลาและมีมารยาทในการรับประทานอาหาร ร้อยละ 92 มีความประหยัดเนื่องจากผู้เรียนร่วมกิจกรรมประหยัด คือ การอดออมไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ร้อยละ 96 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวมเนื่องจากผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และผู้เรียน ร้อยละ 93 มีความซื่อสัตย์ เนื่องจากตรงต่อเวลา ทรัพย์สินสูญหายน้อย

โรงเรียนบ้านหนองซ้อง ตระหนักในผลการประเมินดังกล่าว ประกอบกับในสภาพการณ์ปัจจุบัน สถานศึกษาและชุมชนได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ มีความเสี่ยงต่อสิ่งยั่วยุดจากสื่อต่าง ๆ มากมาย เยาวชนและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นบางคนของโรงเรียนบ้านหนองซ้องเริ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ดี มาโรงเรียนไม่ทันเวลาเข้าแถว ไม่มีวินัย ไม่เคารพครู ไม่เคารพพ่อแม่และเชื่อฟังผู้ปกครอง พูดเท็จโกหก ไม่ส่งงานครู ไม่เข้าเรียน และมั่วสุมกับอบายมุขและสิ่งเสพติดให้โทษ ฯลฯ หากไม่เร่งรีบในการให้ความช่วยเหลือ ดูแลนักเรียน และนำคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันของนักเรียนแล้ว อาจทำให้เกิดการสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ก็อาจเป็นได้ ผู้ศึกษาในฐานะเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านหนองซ้อง ทำหน้าที่ในการบริหารงานการจัดการศึกษาทั้งระบบของโรงเรียน มีความตระหนักดีว่าโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เป็นแนวทางที่ดียิ่งที่สามารถแก้ไขปัญหาคอขวดที่ส่งผลกระทบต่อเยาวชนในขณะนี้ได้ ดังนั้น การใช้แนวทางวิถีพุทธมาบูรณาการร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ในสถานศึกษา ในลักษณะคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งการพัฒนารูปแบบและกระบวนการจัดกิจกรรมของโครงการจะนำไปสู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของเยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ให้ประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ สอดคล้องกับ พระมหากษัตริย์ องค์กุศล (2561 : 88) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมที่พัฒนาและส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ซึ่งสิ่งที่จะเป็นพื้นฐานของนักเรียนในยุคปฏิรูปการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่ยั่งยืนและมีความมั่นคง คือ คุณธรรม เพราะว่าคุณธรรมมีลักษณะที่สำคัญทางด้านจิตใจมากที่สุด และคุณธรรม ยังมีความหมายสำคัญต่อบุคคล สังคม และชาติบ้านเมือง และสอดคล้องกับ พระมหากษัตริย์ ไผ่สกา (2562 : 100-101) ได้เสนอแนะให้โรงเรียนควรสนับสนุนการสร้างหลักสูตรและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจและพัฒนาในด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้วยตนเองผ่านหนังสือ ตำรา สื่อเรียนรู้ประจำห้องสมุด และกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม และควรสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติด้านการประหยัดโดยสนับสนุนการออมทรัพย์ รู้จักใช้เงินและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดผ่านโครงการสหกรณ์ของโรงเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ดำเนินงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยการจัดกิจกรรมตามโครงการและดำเนินการประเมินโครงการ เพื่อรักษาคุณภาพตามมาตรฐานให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้อยู่ในระดับดีมากและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประเมิน

ในการประเมินครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งที่จะประเมินความเหมาะสมของโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนบ้านหนองซ้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ในด้านต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อม (Context)
2. ปัจจัยนำเข้า (Input)
3. กระบวนการ (Process)
4. ผลผลิต (Product)

ขอบเขตของการประเมิน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่พึงประสงค์ โรงเรียนบ้านหนองซ้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยใช้แนวทางของแบบจำลองชิป (CIPP model) ตามแนวคิด ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 2004 : 245-259) มี 4 ด้าน โดยมุ่งจะประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 สภาพแวดล้อม (Context)

1.2 ปัจจัยนำเข้า (Input)

1.3 กระบวนการ (Process)

1.4 ผลผลิต (Product)

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โรงเรียน บ้านหนองซ้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ครั้งนี้ มีขอบเขตด้านระยะเวลาของการประเมินโครงการ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2563 ดังนี้

ระยะที่ 1 การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงาน

- การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) ประเมินในระหว่าง วันที่ 1-15 กุมภาพันธ์ 2562 และประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อสรุปผลในวันอังคารที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562

- การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ประเมินในวันอังคารที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562

ระยะที่ 2 การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ

- การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) ประเมินในวันที่ 1-15 กันยายน 2562 สรุปและวิเคราะห์ผลการประเมินในวันที่ 20 กันยายน 2562

ระยะที่ 3 การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ

- การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ประเมินในวันที่ 1-15 มีนาคม 2563 และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองซ้อง ในวันที่ 20-25 มีนาคม 2563

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โรงเรียนบ้านหนองห้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ครั้งนี้ ได้แก่

3.1 การประเมินสภาพแวดล้อม ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ

3.1.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 7 คน

3.1.2 ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 58 คน

3.1.2.1 ผู้ปกครองนักเรียนก่อนประถมศึกษา จำนวน 17 คน

3.1.2.2 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 13 คน

3.1.2.3 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 28 คน

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 7 คน

3.3 การประเมินกระบวนการ ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 7 คน

3.4 การประเมินผลผลิต ประชากรที่ใช้ คือ

3.3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 7 คน

3.3.2 นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองห้อย จำนวน 58 คน

3.3.2.1 นักเรียนก่อนประถมศึกษา จำนวน 17 คน

3.3.2.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 13 คน

3.3.2.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 28 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง โครงการการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะบังเกิดผลในสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้อง เหมาะสม และดีงาม 2 เรื่อง คือ

1.1 การเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยให้แสดงออกถึงความมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามหน้าที่ตนเอง และให้มีการประเมินผลและนำเสนอผลงานอย่างสม่ำเสมอ คือ

1.1.1 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตนตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ ประกอบด้วยกิจกรรมการปลูกฝังและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมการรักษาความสะอาด และกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน

1.1.2 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต ประกอบด้วย กิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรมด้วยความซื่อสัตย์ และกิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ

1.1.3 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที ประกอบด้วย กิจกรรมวันอาสาฬหบูชา และกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ

1.1.4 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประกอบด้วย กิจกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

1.1.5 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ประกอบด้วย กิจกรรมการประหยัดและออม และกิจกรรมธนาคารความดี

1.1.6 กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย ประกอบด้วย กิจกรรมงามอย่างไทย

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกโรงเรียน หรือจัดสอดแทรกขณะทำการสอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยการสอดแทรกในการนำเข้าสู่บทเรียน และในกิจกรรมหรือเนื้อหา

2. การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการประเมินโดยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเองเป็นการประเมินโดยใช้รูปแบบชิป (CIPP Model) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านสภาพแวดล้อม (Context) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ สภาพปัญหา ความต้องการ ลักษณะเด่น ลักษณะด้อยของโครงการ รวมถึงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่มีต่อโครงการ

2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับตัวป้อน หรือทรัพยากรทั้งหมดที่นำเข้ามาใช้ในการดำเนินงานโครงการ ได้แก่ ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารหมู่บ้าน ผู้ปกครองนักเรียนชาวบ้าน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ วิธีการและเทคโนโลยีต่าง ๆ

2.3 ด้านกระบวนการ (Process) หมายถึง การประเมินวิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ การบริหารโครงการ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2.4 ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของนักเรียนในด้าน คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

3. คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ หมายถึง การแสดงออกหรือพฤติกรรมที่ เกี่ยวกับความถูกต้องดีงาม มีการปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน ปฏิบัติตามหลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และการเห็นคุณค่าของความเป็นไทย เอกลักษณ์ไทย ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ

3.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตน นับถือ หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติด้วยตนเอง ตามกฎระเบียบของสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของผู้เรียน บทบาทของสมาชิกในครอบครัวสังคม และประเทศชาติ และ ปฏิบัติตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ

3.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ผู้เรียนไม่นำทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตน พุดความจริง และปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ด้วยความเต็มใจสม่ำเสมอ

3.3 มีความกตัญญูกตเวที หมายถึง ผู้เรียนเคารพเชื่อฟังผู้มีพระคุณ เอาใจใส่ดูแล ช่วยเหลือผู้มีพระคุณ ปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนและประเทศชาติ ด้วยความเต็มใจ อย่างสม่ำเสมอ

3.4 มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม หมายถึง ผู้เรียน ช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักแบ่งปันสิ่งของ และเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ อย่างสม่ำเสมอ

3.5 ประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า หมายถึง ผู้เรียน ใช้เวลา ใช้เงินและเก็บออม ใช้น้ำ ไฟฟ้า โทรศัพท์ และวัสดุ สิ่งของเครื่องใช้ ทั้งส่วนตนและส่วนรวม ตามความจำเป็นอย่างคุ้มค่าด้วยความเต็มใจ และแนะนำผู้อื่นได้

3.6 ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่ง ความเป็นไทย หมายถึง ผู้เรียนปฏิบัติตามประเพณี วัฒนธรรมไทย เข้าร่วมกิจกรรม และอนุรักษ์ เผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยอย่างสม่ำเสมอ

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนบ้านหนองซ้อง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

5. ครู หมายถึง ครูที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียน บ้านหนองซ้อง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2562

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซ้อง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ปีการศึกษา 2562

7. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ดูแลเลี้ยงดูนักเรียนของโรงเรียนบ้าน หนองซ้อง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การประเมินโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โรงเรียนบ้านหนองซ้อง อำเภอบางสะพานน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ครั้งนี้ มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ดังนี้

1. นักเรียนโรงเรียนบ้านหนองซ้อง มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินของส่วนตนและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า และมีความภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญาไทย นิยมไทย
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนสามารถนำข้อมูลสารสนเทศที่ค้นพบมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นคุณธรรมนำความรู้ และนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. โรงเรียนสามารถบูรณาการการจัดการศึกษาในรูปแบบการนำคุณธรรมนำความรู้ มาบูรณาการกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอาข้อมูลสารสนเทศที่ได้ มาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ ให้แก่สถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 และหน่วยงานอื่น ๆ ได้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของโครงการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป